

POLIITILISE TEKSTI TUNNUSED JA ANALÜÜSIVÕIMALUSED

Inga Kukk

Eesti Õigustõlke Keskus

Praegust aega iseloomustab keelekasutuse, keelelise suhtlemise ja mitmesuguste tekstide suurenev roll ühiskonnas. Majanduses ja tootmises muutuvad koos tarbimise ja teenindussfääri kasvuga üha olulisemaks suhtlemisoskused. Ka poliitikal on järjest suurem ühisosa turunduse ja avalike suhetega. Poliitiline edu sõltub suuresti sellest, kui hästi õnnestub poliitikul oma tegevust rahvale seletada ja põhjendada. See tähendab omakorda, et suureneb meedia ja poliitika seotus – üks ei saa läbi teiseta. Poliitikutel on vaid meedia kaudu võimalik võita toetust või kujundada avalikku arvamust, teisalt tuleb neil meedia pideva huvi puhul arvestada ka negatiivse tähelepanu võimalusega. Igal juhul võib väita, et keeleline eneseväljendus täidab poliitilises tegevuses üha olulisemat osa (vt nt Fairclough, Wodak 1996).

Kõik keelekasutajad, ühiskonna liikmed puutuvad iga päev kokku mitmesuguste kõneldud ja kirjutatud tekstidega. Millised neist on poliitilised, millised mitte? Arutlen, millised on poliitilise teksti tunnused konteksti, teksti eesmärkide ja nende keelelise väljendumise seisukohalt, esitan keelenähtusi ja teksti omadusi, mis võiksid poliitiliste tekstide puhul pakkuda huvi keeleuurijale ning illustreerin käsitlust Eesti meediast pärit näidetega.

Poliitilise teksti määratlemisel on olulised tekstivälised, kontekstuaalsed tegurid – osalised, kes tekste teevad ja kellele need on suunatud, ning tegevused, mille osa on tekstid ja keeleline suhtlemine (van Dijk 1996: 12–15). Poliitilised tekstid pärinevad poliitikutelt – presidendilt, ministritelt, parlamendisaadikutelt, mõne partei või muu poliitilise organisatsiooni esindajailt. Poliitikud räägivad raadios ja televisioonis, annavad ajalehtedes intervjuusid ja kirjutavad ise artikleid, peavad parlamendis kõnesid ja debatte, kohtuvad valijatega jne. Poliitiline tegevus on enamasti ainult keeleline erinevalt näiteks sportlastest või arstidest,

kelle kogu tegevus või vähemalt osa sellest seisneb muus kui keele kasutamises. Nähtav ja kuuldav osa poliitikute tegemistest (nt riigi valitsemisest, seaduste väljatöötamisest, valimisvõitlusest) väljendub aga üksnes suuliste ja kirjalike tekstidena.

Peale poliitikatekstide tegijate – poliitikute – tasub silmas pidada ka seda, kes on tekstide vastuvõtjad. Poliitiline suhtlus on enamasti ühesuunaline – poliitika tegijatelt avalikkusele, kodanikele, “massidele” Ka siis kui poliitilise suhtluse osalised tunduvad olevat vaid poliitikud ise (näiteks valitsuse või parlamendi istungi ajal) või poliitikud ja meedia (pressikonverentsil, poliitikauudistes), on poliitiliste tekstide otseseks või kaudseks adressaadiks ikkagi avalikkus.

Tekstid võivad olla kõneldud või kirjutatud, rohkem või vähem formaalsed, spontaansed või ettevalmistatud, informatiivsemad või retoorilisemad, ühe või mitme osalisega (vrd nt kõnet või artiklit ja teledebatti). Rääkides poliitilisest tekstist kui sellisest tuleb igal juhul silmas pidada, et tegu on abstraktsiooniga. Ka üksik poliitiline tekst on heterogeenne ning võib kombineerida väga mitmesuguseid registreid.

Kuigi poliitilised tekstid võivad puudutada kõikvõimalikke avaliku elu valdkondi – majandust, haridust, kultuuri, keskkonnakaitset jne, eristab neid enamikust muudest tekstidest refleksiivsus. Nt pedagoogilised, teaduslikud, juriidilised või meediatekstid ei keskendu üldjuhul eneserefleksioonile. Poliitikud aga räägivad ja kirjutavad esmajoones poliitikast. Poliitilised tekstid võivad kombineerida elemente teistelt elualadelt, kuid käsitlevad kindlasti ka poliitilisi süsteeme, protsesse ja institutsioone, poliitilisi sündmusi või poliitikuid.

Peale sisu edastamise täidavad tekstid suhtluses alati ka erinevaid eesmärke. Poliitilise keelekasutuse abil tehakse mitmesuguseid asju – võetakse vastu poliitilisi otsuseid või püütakse mõjutada nende vastuvõtmist, muudetakse seadusi, pannakse paika poliitilisi arenguid, kujundatakse poliitikute imagot. Poliitiliste tekstide eesmärgid on alati suuremal või vähemal määral seotud poliitilise ellujäämise, võimuvõitluse, juba kättesaadud võimu säilitamise ja legitimeerimisega.

Nimelt selliste eesmärkide järgi saab neid eristada teistest, võib-olla ka teemalt lähedastest tekstidest. Peamiseks poliitilist

keelekasutust mõjutavaks printsibiiks on vastandus *meie–head nemad–pahad* – püüd rõhutada *meie* häid omadusi ja varjata halbu ning vastupidi, rõhutada *nende* halbu omadusi ja tegusid ning vaikida maha head (van Dijk 1995). Kõik komponendid ei tarvitse esineda koos ühes tekstis – võimul olevad jõud tõstavad ilmselt esile oma häid külgi ja tulemusi ning opositsioon rõhutab võimulolijate puudusi. Valimisreklaamis sõltub valitud strateegiast, kas rõhk on enda kiitmisel ja tulevikulubadustel (nt Isamaa loosung *Parema elu nimel!* 1999. aasta parlamendivalimistelt) või vastaste, eelmiste valitsejate kritiseerimisel (nt Mõõdukate loosung 1999. aasta parlamendivalimistelt *Aitab jamast!* sisaldab eelduse, et *nende* tehtu on jama, mille *meie* kavatseb lõpetada). Presidendi funktsioon rahva koosmeele looja ning riikliku-rahvusliku identiteedi tugevdajana tingib oletatavasti omamoodi *meie–nemad*-vastandused.

Kas poliitilistel tekstidel võib olla keelelisest seisukohast mingeid neile ainuomaseid jooni? Arvestades mitmesuguste poliitiliste tekstide teemaderingi laiust, esinemiskanalite erinevusi ja žanrilist kirevust, võib arvata, et ei ole olemas tekstistruktuure või keelevahendeid, mis oleksid ainuüksi või tüüpiliselt “poliitilised” ning esineksid ainult poliitilistes tekstides. Enamik keeleelemente täidab tekstis mitmesuguseid ülesandeid ning võib esineda paljudes eri kontekstides ja žanrides. Poliitilise teksti tähenduste tõlgendamisel saab toetuda teadmistele sellise teksti kontekstist ja funktsioonidest.

Poliitiliste tekstide eesmärkide põhjal võib siiski oletada, et on olemas keelelisi struktuure ja tähendusi, mis on poliitilises keelekasutuses tüüpilisemad kui mõned teised. Vaatlen eri tekstitasandite ja keelenähtuste kaupa, kuidas võib keeleliselt avalduda printsip *meie–head nemad–pahad* ning milliseid muid tüüpilisi jooni võib oletada poliitilistes tekstides. Eestis ei ole poliitika-diskursust ja poliitiliste tekstide keelekasutust seni süstemaatiliselt uuritud. Toetun siinses käsitluses mujal tehtud ülevaadetele (nt van Dijk 1996; Gastil 1992; Geis 1987) ning võimaluse korral illustreerin väiteid ja oletusi näidetega oma magistritööst (Kukk 1999). Viimane ei keskendu küll poliitilisele keelekasutusele, vaid käsitleb Eesti rahvuspoliitika osaliste esitamist ajalehe-

tekstides ning ka toodud näited pärinevad peamiselt kahte liiki tekstidest – poliitikauudistest ja arvamusalustest.

Poliitilise teksti üldist teemavalikut (topikuid) mõjutab eespool mainitud poliitilise keelekasutuse refleksiivsus. Rõhk on poliitilistel sündmustel ja tegevustel, sellel, mida poliitikud on teinud või kavatsesid teha, millised on nende arvamused poliitiliste teemade kohta. Ka need arvamused on üldise, ametliku või institutsionaalse iseloomuga. Poliitikatekstis ei ole tavaliselt juttu “lihtinimese” rutiinsetest argitoimingutest.

Poliitilise teksti ajasuhetele on omane tulevikusuunitlus. Tüüpilised on viited tulevikus varitsevatele ohtudele või aset leidvatele arengutele. Veel toimumata tulevikusündmustega spekulatsioonides on hõlbus leida tuge oma seisukohtadele. Nt valimisreklaamid on sageli üles ehitatud tulevikulubadustele:

Meie poliitika tagab üldise elatustaseme tõusu. (Reformierakonna valimisreklaamist)

Tugev majandus – kindel tulevik. (Reformierakonna valimisreklaamist)

Parema homse nimel. (Isamaa valimisreklaamist)

Ka topikute valiku kaudu on võimalik tõsta esile oma positiivseid või vastase negatiivseid tegevusi. Ilmselt ei leidu poliitilist teksti, kus *meie* esindaja võtaks vabatahtlikult kõneks *nende* positiivse tegevuse. Pigem on võimalik oma negatiivsete omaduste või tegevuse valgustamine, eesmärgiks aga ikka pesta end või oma rühma patust puhtaks.

N-ö makrotasandil tasub ilmselt uurimist poliitiliste tekstide struktuur. Ka teksti ülesehitus mõjutab asjade ja osaliste esitamise tähtsushierarhiat. Tähtsusetuid detaile on võimalik tekstis esile tõsta, paigutades need prominentssele kohale – pealkirja või kokkuvõttesse. Olulisi seiku saab varjata, esitades need teisejärgulistes tekstiosades.

Lokaalsemate keeleliste valikute puhul kehtivad üldiste teemavalikutega sarnased seaduspärad – poliitiliste tekstide peamised osalised on poliitikud ja poliitilised institutsioonid, esitatakse ja kirjeldatakse ühiskondlikke nähtusi ja probleeme. Eesti rahvuspoliitikat käsitlevate tekstide analüüsi põhjal võib näiteks öelda, et kuigi tekstide ajendiks oli kodakondsuseta mitte-eestlastele

Eesti kodakondsuse andmine, on ülekaalukalt kõige sagedamini esitatavateks osalisteks poliitikud-ametnikud. Tekstidele on ka iseloomulik, et osalistest individualiseeritakse (st esitatakse mitte institutsionaalsete ega rahvusrühmadena, vaid üksikisikutena) peamiselt poliitikuid. Üksikud poliitikud esinevad tekstides autoriteetide või ekspertidena, kes õigupoolest ei esinda iseennast, vaid kehastavad institutsiooni, millesse nad kuuluvad (minister teavitab valitsuse või oma ministeeriumi tööst, parteilane avaldab oma partei seisukoha). “Lihtinimesi” esitatakse vaid üksikjuhtudel ja siis n-ö tüüpilise liigiesindajana, oma rühma (nt mitte-eestlaste) prototüüpse liikmena (Kukk 1999: 43–45, 54, 101–102).

Võib oletada, et ka lausetaseme keelelised valikud ning lausesisesed tähendus-suhted tugevdavad *meie–nemad* vastandust. *Meie* rühma positiivseid omadusi ja tegusid esitatakse eksplitsiitselt ja spetsiifilisemalt, negatiivsetele viidatakse ähmaselt või jäetakse need hoopis mainimata. *Nemad* seevastu esitatakse eksplitsiitselt negatiivsena või jäetakse tagaplaanile. Nt rahvuspoliitikatekstide *meie–nemad*-vastanduse osapoolteks on ühelt poolt täpsemalt determineerimata *meie*-vorm või poliitikud ja teiselt poolt mitte-eestlased. Poliitikud esitatakse aktiivsetes rollides enamasti seoses neutraalsete või abstraktsetele asjadele suunatud tegevustega, nt

Valitsus arutas eile ka välismaalaste seaduse eelnõu.

Seoses tegevustega, mis saavad tekstis negatiivse hinnangu, jäetakse poliitikud tegijatena pigem tagaplaanile, nt

Eelnõu annab Eesti kodakondsuse /.../

Kodakondsusseaduse muutmist veeretati terve aasta kui kuu-
ma kartulit ühes käest teise.

Mitte-eestlasi seevastu esitatakse aktiivse agendina tavaliselt negatiivse hinnanguga tegevuses, tingivas kõneviisis või eitavates lausetes, nt

Mõni eestivenelane on siin elanud pool sajandit ja pole eesti keeles peale kuradi ühtegi sõna ära õppinud, aga pidev eestlaste puuvenekeele kuulamine rikub temagi vene keele varsti ära.

Kui noor venelane on seisnud tunde mingi paberi järel ja tülitsetud kodakondsus- ja migratsiooniameti ametnikuga, siis kirub ta Eesti Vabariiki sama mahlakalt kui isa või vanaisa.

Kõige sagedamini esitatakse mitte-eestlasi aga abstraktsete nähtuste või protsesside kaudu – neile viidatakse kui kondakondsusküsimusele, rahvuspoliitilistele muredele, vene küsimusele vms (Kukk 1999: 72–77, 79–80, 81–82).

Tavalugejale või -kuulajale võib poliitilise teksti mõistmine mõnikord raskusi valmistada. Nii tekib küsimus, kas võiks olla olemas tüüpiline poliitiliste tekstide sõnavara – poliitiline žargon? Poliitikatekstides esinevad huvitavas kombinatsioonis koos ühelt poolt täpse ja kompleksse tähendusega tehnilised terminid ning teiselt poolt eufemismid ja ähmase või laetud tähendusega sõnad (Gastil 1992: 474–479). Keerukate terminite kasutamine võib olla põhjendatud, kui seda nõuab kõne all olevate probleemide keerukus (nt militaarvaldkonna terminid, Geis 1987: 25). Samas võib aga tehnilisi termineid kasutada nimelt manipulaatiivse eesmärgiga – aheneb lugejate-kuulajate ring, kes teksti täielikult mõistavad, jääb mulje autoriteetsest ja teaduslikust lähenemisest (Fowler 1991: 85).

Eufemismide ning ähmase või laetud tähendusega sõnade kasutamine täidab mitmeid retoorilisi eesmärke. Abstraktsed ja ebaspetsiifilised sõnad annavad teksti adressaadile palju tõlgendamisruumi, esitavad ka ebameeldivaid asju pehmemal kujul, võimaldavad varjata kõneleja-kirjutaja ebakompetentsust ning jätavad talle taganemistee. Laetud tähendusega sõnade kasutamine toob teksti kaasa mitmesuguseid eeloletusi, kaastähendusi ja assotsiatsioone. Kui selliseid sõnu kasutatakse argumentatsioonis, mõjuvad põhjendusena ka kõik implitsiitsed kaastähendused. On teada, et tõhusaim argument on see, mida ei pea välja ütleva, vaid võib võtta iseenesestmõistetavana.

Eksplitsiitsetest keelelistest tähendustest, osaliste esitamise ja kirjeldamise viisidest veel huvitavam oleks ilmselt uurida seda, mis jääb tekstides implitsiitseks, kuidas sünnib koherents ning millised on poliitiliste tekstide eeloletused. Tekstid ei esita kunagi kõike, vaid eeldavad, et lugejal on käsitletavast asjast mitmesuguseid eelteadmisi. Selliste teksti “augukohtade” kaudu

on võimalik saada aimu ühiskonnas-kultuuris valitsevatest iseene-
sestmõistetavatest tähendustest, "tervest mõistusest" mida ena-
masti ei teadvusta teksti tegijadki.

Printsiibi *meie-head nemad-pahad* puhul tasuks uurida, mida kujutavad endast need positiivsed või negatiivsed tähendus-
sed, mida poliitilistes tekstides üritatakse *meie-* või *nende-*rüh-
maga siduda, milliseid omadusi peetakse neis tekstides positiiv-
seks, milliseid negatiivseks. Nt 1999. a. kohalike omavalitsuste
valimiste järgses arvamusalloos "Linnast, võimust ja lapsikusest"
(Postimees 19.11.1999) on osalised jagatud heaks, ainulaadseks
ja ainuvõimalikuks *meieks* ja pahadeks *nendeks* positiivsete või
negatiivsete konnotatsioonidega, ähmase või laetud tähendusega
sõnade, eri osaliste iseloomustamiseks kasutatud tegevuste, iroo-
nia, kindlat vaatenurka rõhutavate eeloletuste abil:

MEIE

Nelikliidu loomine annab eelduse **demokraatlike tradit-
sioonide süvenemiseks.**

/.../ võimuliit on Tallinnas lõplikult stabiliseerumas.

**Aga me oleme kogu aeg otsinud kokkupuutepunkte nende
valitud volinikega /.../**

/.../ meie pingutused on vilja kandnud /.../

*/.../ Tallinnas valitud tiheda koostöö tee on ka ainuvõima-
liku arengu eeldus /.../*

NEMAD

Oma **leppimatust** on opositsioon näidanud */.../*

Süüdistusi Rahva Usalduse nimekirja alusel valitud voli-
kogu liikmetele on sadanud nagu vihma.

See räägib teatud **lapsikusest ja võimetusest saavutada
oma eesmärgi poliitiliste vahenditega** või siis sellest, et
ainsaks eesmärgiks ongi ainult võim, mitte soov linlase
heaks midagi ära teha.

Nurgas opositsioonis istudes, **näpuga näidates ja aina viri-
sedes** ei ole võimalik midagi ära teha */.../*

Vaenlase kaju loomine ja päev päeva kõrval aina **erihuvide
rõhutamine** saab arengut ainult pärssida.

Kivide loopimine, mustamine ja otsuste torpedeerimine
räägib ainult faktist, et oma särk on ihule liiga lähedal */.../*

Valimisi ümbritsevaid poliitilisi tekste analüüsidest oleks ilmselt kerge vaevaga võimalik välja selgitada, milline on ideaalne poliitik, ning saada aimu, milliseid väärtusi *meie* ühiskonnas esile tõstetakse.

Tüüpilised teadliku keelelise mõjutamise võtted on mitmesugused argumentatsioonistrateegiad, kus eksplitsiitsemate või implitsiitsemate eelduste, väidete ja järelduste abil kõigutatakse vastaste ja kaitstakse omi seisukohti.

Nende edukat tegevust on võimalik tagaplaanile jätta näiteks *ad hominem* argumentidega, esitades negatiivselt mitte tegevust, vaid sellega seotud isikut (nt mitte kritiseerides rahanduspoliitikat, vaid keskendudes rahandusministrit puudutavale kohtuasjale). Vastupidine on võimalik, kui halbu poliitilisi otsuseid pehmentatakse, rõhutades otsustajate häid omadusi või kavatsusi.

Poliitilisele tekstile on iseloomulikud natsionalistlikud või populistlikud argumendid – otsustajad esitavad end rahva nimel tegutsejatena. Valitsejate ja rahva ühtsust on võimalik rõhutada nt pronoomenikasutusega (poliitilise *meie*-retoorika abil võib ühendada nt valitsejad, rahva ja riigi; Kukk 1999: 58).

Oleks huvitav täpsemalt uurida, millised on Eesti poliitilises kultuuris sagedamini rakendatavad argumentatsiooniviisid ja nn tugevad argumendid ning kuidas need sõltuvad käsitletavast teemast (nt politseinike koondamise või keeleseaduse muutmise poolt või vastu argumenteeritakse tõenäoliselt erinevalt).

Erinevalt semantilistest, süntaktilistest ja stilistilistest struktuuridest, millela teksti ei oleks olemas, ei ole retoorilised võtted enamasti kohustuslikud. Tekst oleks terviklik ka nendeta. Retoorikavõtete esinemine osutab selgeimalt, et tekstil on strateegilisi funktsioone. Poliitilise keelekasutuse uurimine ongi sageli piiratud vaid nn poliitilise retoorika avaldumisvormide vaatlemisega. Arvukad retoorilised võtted võib taandada kolmele üldisemale operatsioonile – retoorilised kordused, lisandused ja asendused (van Dijk 1995: 34–36). Retoorilised kordused võivad avalduda foneetilisel (nt algriim valimisloosungis *Ausalt ja arukalt!*), paralleelsete lausevormide või semantiliste kordustena. Retoorilised lisandused (eufemismid ja hüperboolid) on seotud nn poliitilise sõnavahuga, kus ühelt poolt antakse liiga palju ja teisalt

liiga vähe informatsiooni. Asendamine väljendub iroonia, meto-
nüümia ja metafooride kasutamisenä – osalist, mõistet või
tegevust kirjeldatakse millegi muu abil. Poliitilisi metafoore on
maailmas palju uuritud, Eestis veel mitte. Neidki oleks huvitav
vaadelda positiivse *meie*- ja negatiivse *nende*-esitamise ning üldisemalt Eesti poliitilise kultuuri seisukohalt. Kas meiegi valit-
sejad esitavad end rahva isa ja emana nagu Ameerika Ühendrii-
kide omad (Geis 1987) või kasutatakse ajaloolistel põhjustel
enam nt põllumajanduslikke metafoore (nt *viljakandvad pingutu-
sed, juurduv demokraatia*)? Rahvuspoliitikatekstides oli retoori-
lise võttena konnotatsioonide loomiseks ja soovitud perspektiivi
rõhutamiseks poliitika ühendatud näiteks kaubitsemise (*Koda-
kondsus välisurule*) ja ehitustööga (*Valitsus kindlustab rahvus-
riigi alustalasid*, Kukk 1999: 90).

Poliitiliste tekstide uurimine võiks pakkuda huvi nii keele-
välisest seisukohast kui keelekasutuse enda seaduspärade selgita-
miseks. Poliitiline tegevus avaldub eelkõige keeleliselt, erinevate
tekstide kaudu ja poliitilistel tekstidel on nende kohatisest tühi-
sõnalisusest hoolimata olulisi tagajärgi mitte ainult poliitikute
enda, vaid suurema osa inimeste elus. Lapsevanema ja lapse vest-
lus puudutab vaid neid kahte, inglise keele õpik ühendab õpetajat
ja keelehuvilisi, poliitiku avaldus seevastu võib põhjustada ka
kõikumisi börsil, naaberriigi tigeđa reaktsiooni või muuta midagi
kogu rahva elus, näiteks kui tekstid lõppkokkuvõttes viivad
poliitilise suunamuutuseni või uue poliitilise jõu võimuletulekuni.

Poliitiliste tekstide puhul võib eeldada, et tegu on strateegi-
lise keelekasutusega. Tekstid ei õhuta enamasti küll otse tegutse-
ma, kuid üritavad mõjutada adressaadi, avalikkuse suhtumist ja
hoiakuid. Poliitiliste tekstide analüüs võiks niisiis aidata valgus-
tada ka keelelise mõjutamise mehhanisme. Need tekstid, mille
võimalik manipulatiivne eesmärk on ootuspärane, on heaks lähte-
kohaks, kui uuritakse keelelist mõjutamist ja või tuntakse üldi-
semalt huvi keelekasutuse kui ühiskondlikult määratletud ja sa-
mas ühiskondlikke suhteid ja identiteete loova tegevuse vastu.

Käsitlesin põgusalt mitmeid võimalikke lähenemisnurki po-
liitilisele tekstile, kuid rohkem jäi käsitlemata. Poliitikateksti ana-
lüüs ei erine õigupoolest mis tahes muust tekstianalüüsist. Vaa-
deldavate keelenähtuste valik sõltub alati sellest, mida täpsemalt

tahame tekstist või teksti abil maailmast teada saada. Ka küsimusele poliitilise teksti nimelise abstraktsiooni ning keeleliste tunnuste kohta võib vastuseid anda ainult konkreetne analüüs.

KIRJANDUS

- Gastil, J. 1992.** Undemocratic discourse: a review of theory and research on political discourse. – *Discourse and Society* 3 (4), 469–500.
- Geis, M. 1987.** *The language of politics.* Harrisonburg, Virginia.
- Fairclough, N.; Wodak, R. 1996.** Critical discourse analysis. – *Discourse as Social Interaction. Discourse Studies: a Multidisciplinary Introduction. Volume 2.* Ed. T. A. van Dijk. London: Sage. 258–284.
- Fowler, R. 1991.** *Language in the News. Language and Ideology in News Media.* London: Routledge.
- Kukk, I. 1999.** Eesti rahvuspoliitika osaliste esitamine meedias. Kriitiline tekstianalüüs. Magistritöö. Käsikiri Tartu Ülikooli eesti keele õppetoolis
- van Dijk, T. A. 1995.** Discourse semantics and ideology. – *Discourse & Society* 4 (2), 243–289.
- van Dijk, T. A. 1996.** What is political discourse analysis? – *Belgian Journal of Linguistics* 11, 11–52.

NÄITEMATERJAL

Ivanov, S. Linnast, võimust ja lapsikusest. – *Postimees*, 19.11.1999.
Isamaaliit. Valimisleht. Parteid ja kandidaate tutvustav valimisreklaam.